

Teologisk Debat Teologisk Debat

ER KRISTENDOMMEN EN RIGTIG RELIGION?

Af Grølheim

I diskussioner med teologer eller religionshistorikere kan man ofte risikere at blive mødt med argumentet, at Asetroen ikke er nogen rigtig religion.

Alt afhænger naturligvis af hvilken religionsopfattelse man har. Man kan opstille det ene eller det andet teoretiske kriterie, og vupti så enten er, eller ikke er, noget en religion.

I teorien ja, men hvad med praksis. Hvad er det der gør, at mennesker dyrker en religion, og hvornår er det, et menneske har brug for religion?

For at svare på det sidste spørgsmål først, så har vi brug for religionen, når vi står ved en overgang. En skelsættende begivenhed.

Den mest markante af den slags er naturligvis døden, men andre begivenheder som bryllup, fødsel og det at blive voksen ligger også umiddelbart for. Også de årlige højtider, som kristendommen for længe siden har gjort til sine, markerer overgange. Overgang mellem sommer og vinter, solens gang osv. Selv den kristne søndags-gudstjeneste markerer overgangen fra den ene uge til den anden.

Sidstnævnte er ganske vist ikke noget der fremkalder de store følelser, og som sådan er ugen egentlig et kunstigt begreb.

Så er overgangen ved et månedsskifte langt mere naturligt, og egentlig et godt bud på et tidspunkt for en regelmæssig hedensk gudstjeneste.

Religion er altså i menneskers praksis en markering af en overgang. Det, der karakteriserer en overgang er, at noget gammelt forsvinder og noget nyt begynder. I den forbindelse kan der ofte opstå stærke følelser som glæde, sorg, angst m.m.

Det religiøse ritual har derfor som formål at føre den enkelte deltager sikkert over på den anden side af ændringen. Ritualet bliver en proces som deltageren bruger til at få håndteret de følelser, der opstår i den forbindelse. Det markerer, at overgangen har fundet sted og at man må affinde sig med en ny virkelighed.

De guddommelige kræfter der påkaldes ved et sådant ritual, har til formål at styrke deltageren og hjælpe til i processen. Sådan er det også i den almindelige folkekirkebrugers tilgang til gudstjenesten. Sådan er det bare ikke med teologien.

I de monoteistiske religioner, islam, jødedom og kristendommen er gudstjenesten først og

fremmest en lovprisning af guddommen. Det er i og for sig også godt nok for deltageren, såfremt denne lovprisning er en del af en fremmaning af den åndelige kraft. Sådan er det bare ikke i den monoteistiske teologi. Der bliver selve lovprisningen det egentlige formål. En sådan lovprisning er fuldstændigt irrelevant for det tidspunkt den foretages på. Den er fuldstændig irrelevant for samtlige deltagere i ceremonien, muligvis undtaget guddommen, hvis denne er til stede.

Monoteistiske religioner og måske i særlig grad protestantismen, har også en opdragende funktion. Det tilføjer yderligere en dimension til den kristne gudstjeneste, som ikke bare gør den lige gyldig, men risikerer at direkte modarbejde det formål, ritualet oprindeligt havde fra deltagerens synspunkt. Hvem har brug for at blive slået i hovedet med en løftet pegefinger, når man står med en stor sorg?

For nogle måneder siden var jeg til min morbrors begravelse. Familien er almindelige folkekirkebrugere - af tradition! Der var næppe nogen af deltagerne der tænkte over, hvad det var de gjorde. Det kom bare helt naturligt, fordi folk handlede af tradition. Jeg var formodentlig den eneste af deltagerne der tænkte professionelt over de ting der skete, selv om jeg også selv var en af de deltagere, der havde brug for ritualet til at bearbejde min morbrors bortgang.

Noget man som deltager har brug for i en sådan situation, er at ritualforretteren engagerer sig i den følelse som råder i forsamlingslokalet af deltagere. I dette tilfælde altså sorg over at have mistet et familiemedlem. På mig virkede det som om den pågældende præst bare lavede begravelse på samlebånd. Det gjorde han på sin vis også, da der senere på dagen skulle være en anden begravelse, som han også skulle have tid til i sin Time Manager. Men derfor kunne han nu godt have været noget mere engageret.

Det var ikke fordi at han ikke gjorde et forsøg. For det gjorde han. Men så spændte kristendommens opdragende rolle ben for hans gode intentioner. Til sådan en begravelse skal man jo sige nogle bevingede ord, og det er lige præcis der, præsten skal vise engagement og medfølelse. Min morbror var gartner. Derfor havde præsten valgt at prædike over lignelsen om vingårdsmanden. Det lyder umiddelbart ret tilforladeligt, hvis man ikke kender lignel-

sens indhold. Men lignelsens pointe er, at Gud (Jehova) skærer de grene væk, som ikke bærer frugt. Præstens prædiken kom derfor til at lyde som om at min morbror ikke var god nok, at han var blevet skåret væk, fordi Gud (Jehova) ikke mente, at min morbror bar den rigtige frugt.

Det er måske ikke lige den heldigste historie at vælge til en begravelse, selv om meningen sikkert var god nok.

Jeg tror nu ikke, at det havde den store betydning for selve ceremonien. Det der var langt vigtigere for deltagerne, var det at sidde i det ceremonielle rum sammen med de andre sørgende og føle en samhørighed med dem. Det var da kisten blev båret ud. Det var at stå ved jordpåkastelsen og synge en begravelsessalme med de andre efterladte og opleve, hvordan tårerne begyndte at trille på selv granvoksne mænd. Jeg selv inklusiv. Og for min tante, fætter og kusine var det at alle deltagerne er efter en i en lang række kom hen for at omfavne dem. Der sker en helt særlig udveksling af solidaritet og sympati ved den fysiske kontakt mellem så mange mennesker. Ceremonien fungerede, fordi folk handlede på traditionen. Deltagerne vidste, hvad de skulle gøre, fordi den slags ritualer ligger i vores kollektive bevidsthed. Når præstens lille svipser ikke fik den store betydning, skyldes det formentlig, at der ikke var nogen af deltagerne der tog det, han sagde, alvorligt. Det folk havde brug for præsten til, var at være en rekvisit, ligesom blomsterne på kisten eller bænkerækkerne, vi sad på. Den sidste del af ritualet, gravøllet og kaffe i forsamlingshuset, som folkekirken formodentlig ikke betragter som en del af ritualet, men som ikkedestomindre er af stor betydning for de efterladte, var præsten slet ikke med. Han var som sagt videre i dagens tekst.

Dette ritual var båret af dansk folketradition. At det foregik i en kristen kirke har udelukkende historiske årsager. Præstens lille svipser med vingårdslignelsen illustrerer kun, at kristendommen ikke er designet til at være praktisk folkereligion, men har været nødt til at overtage disse funktioner, fordi det er ved sådanne lejligheder, at folk går i kirke.

Kristendommens mytologiske fortællinger er nemlig slet ikke beregnet til at understøtte almindelige menneskers religiøse behov, men til at opdrage dem.

Spørgsmålet er så om kristendommen er en virkelig religion, eller bare en ideologi i religiøs forklædning?

